

Πολυτροπικό κείμενο - Εικόνα

Πολυτροπικό είναι το κείμενο εκείνο που χρησιμοποιεί συνδυασμό σημειωτικών τρόπων για τη μετάδοση μηνυμάτων. Για παράδειγμα, τα περισσότερα κείμενα των σχολικών βιβλίων, του ημερήσιου τύπου ή της τηλεόρασης είναι πολυτροπικά, αφού συχνά **συνδυάζουν γλώσσα και εικόνα** ή και μουσική – στην περίπτωση της τηλεόρασης. (Για μια εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας βλ. το σχετικό κείμενο της Ε. Χοντολίδου, *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1999, 1: 115-117).

Τρόπος σχολιασμού πολυτροπικού κειμένου ή εικόνας

ΒΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ
1 ^ο βήμα	Ο μαθητής παρατηρεί τους περιεχομενικούς δείκτες (γλώσσα, σημειώσεις) και τους οπτικούς δείκτες (εικόνες, σύμβολα) και εξάγει τη γενική ιδέα . Στην απάντησή του συνθέτει, αρχικά, μία θεματική πρόταση που περιέχει τη γενική ιδέα/θεματικό κέντρο του πολυτροπικού κειμένου.
2 ^ο βήμα	Κυρίως περιγραφικό στάδιο : Ο μαθητής σχολιάζει τους οπτικούς και περιεχομενικούς δείκτες, περιγράφει όσα παρατηρεί και τα εξηγεί/ερμηνεύει. Εστιάζει σε λεπτομέρειες που χαρακτηρίζουν τους οπτικούς δείκτες, παρατηρεί δεδομένα/στατιστικά/αριθμητικά αν πρόκειται για γράφημα ή σχολιάζει γλωσσικές επιλογές στα μέρη που παρατίθεται κείμενο (π.χ. ερωτηματικά, κεφαλαία γράμματα, ρηματικά πρόσωπα).
3 ^ο βήμα	Ο μαθητής αποσυμβολίζει και ερμηνεύει τα όσα περιέγραψε και αναφέρει το μήνυμα που θέλει να περάσει ο πομπός του πολυτροπικού κειμένου. Μπορεί να παραθέσει και τις προθέσεις του πομπού (π.χ. να καταγγείλει, να αποδοκιμάσει, να παρακινήσει, να κινητοποιήσει, να πληροφορήσει... κ.ά.)

Ασκήσεις/ερωτήσεις για πολυτροπικό κείμενο

1. Να σχολιαστεί το μήνυμα του πολυτροπικού κειμένου
2. Να συγκρίνετε το κείμενο 1 με το κείμενο 2 (που είναι το πολυτροπικό κείμενο)
3. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με όσα προβάλλονται στο πολυτροπικό κείμενο;
4. Να αξιολογήσετε την πειστικότητα/ Θεωρείτε πως είναι πειστικός ο δημιουργός της εικόνας;

Ενδεικτικό παράδειγμα

Γνωρίζετε πόσα χρόνια χρειάζονται για να διαλυθούν στη θάλασσα;

Απορριμμάτιο	Χρόνος διάλυσης
γυάλινο μπουκάλι	αγνώστος χρόνος διάλυσης
πλαστικό μπουκάλι	450 χρόνια
κουτί κονσέρβας	50 χρόνια
πλαστικό σαπούνι	50 χρόνια
κουτί αλουμινίου	80-200 χρόνια
μάλλινο ρούχο	1-5 χρόνια
καρτονική συσκευασία γάλακτος	3 μήνες
πλαστική σακούλα	10-20 χρόνια
κάνιστρο πλαστικό	1-3 χρόνια
φίλτρο ταχυγούρου	1-5 χρόνια
χαρτοπετσέτα	2-4 εβδομάδες
φλούδα πορτοκαλιού	2-5 εβδομάδες
εφημερίδα	6 εβδομάδες

ΟΧΙ σκουπίδια σε θάλασσες & ακτές

Όλοι μαζί μπορούμε να προστατέψουμε το περιβάλλον!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
HELL ENIC SCIENCE ENVIRONMENT PROTECTION ASSOCIATION
HELMETRA

Παράρτητο 0. Ν. Ελευσίων 171 23, Αθήνα
0. Ροδωπούλου (Θαλάσσιος Μ. Οργανισμός) 171 21 Αθήνα, 0. Αθήνα
tel: (+30) 210 803 00 000, fax: (+30) 210 803 00 007
www.helmeta.gr, e-mail: helmeta@helmeta.gr

Να σχολιαστεί το πολυτροπικό κείμενο που σας δίνεται και να επισημανθούν οι προθέσεις του πομπού. Θεωρείτε πως είναι πειστικός ο δημιουργός της εικόνας;

Το πολυτροπικό κείμενο πραγματεύεται το σοβαρό πρόβλημα της θαλάσσιας ρύπανσης και ειδικότερα τον χρόνο που χρειάζονται διάφορα απορρίμματα για να διαλυθούν στη θάλασσα. Στο πάνω μέρος της εικόνας υπάρχει ένας τίτλος σε μορφή ερώτησης: «Γνωρίζετε πόσα χρόνια χρειάζονται για να διαλυθούν στη θάλασσα;». Η **ερώτηση** αυτή προκαλεί το ενδιαφέρον του δέκτη και τον προετοιμάζει για τις πληροφορίες που ακολουθούν. Στη συνέχεια παρουσιάζονται διάφορα αντικείμενα καθημερινής χρήσης, όπως πλαστικά μπουκάλια, κουτιά αλουμινίου, γόπες τσιγάρων, πλαστικές σακούλες και γυάλινα μπουκάλια, μαζί με τον χρόνο αποσύνθεσής τους. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλούν οι μεγάλοι χρόνοι διάλυσης, όπως τα 450 χρόνια για ένα πλαστικό μπουκάλι ή τα 600 χρόνια για την πετονιά. Τα **αριθμητικά δεδομένα** λειτουργούν πειστικά, επειδή αποδεικνύουν το μέγεθος του προβλήματος με αντικειμενικό τρόπο. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται **διαφορετικά μεγέθη γραμμάτων**, ώστε να τονίζονται οι σημαντικές πληροφορίες. Η **χρήση κατηγορηματικού τόνου** στο τέλος, «ΟΧΙ σκουπίδια σε θάλασσες & ακτές», έχει άμεσο και προτρεπτικό χαρακτήρα, ενώ το σύνθημα «Όλοι μαζί μπορούμε να προστατέψουμε το περιβάλλον!» καλλιεργεί συλλογικό πνεύμα και καλεί τους πολίτες να δράσουν υπεύθυνα. Οι εικόνες των απορριμμάτων κάνουν το μήνυμα πιο παραστατικό και κατανοητό, αφού ο δέκτης συνειδητοποιεί ότι πρόκειται για αντικείμενα που χρησιμοποιεί καθημερινά. Συνολικά, **ο δημιουργός του πολυτροπικού κειμένου επιδιώκει να** πληροφορήσει, να ευαισθητοποιήσει και να κινητοποιήσει το κοινό απέναντι στο πρόβλημα της ρύπανσης των θαλασσών. **Το μήνυμα είναι ιδιαίτερα πειστικό, επειδή** συνδυάζει εικόνες, στατιστικά στοιχεία και συναισθηματικές εκκλήσεις, προτρέποντας όλους να συμβάλουν ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος.